

Priloga na cju god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisina svakoveštna prednosta molimo na ureduičtvo uputiti.
Neprijateljstvo neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 11. Sičnja 1872.

Broj 2.

M O R A J U L I

ŠOKAČKO-BUNJEVAČKI UČITELJI UČITI I VĚZBATI SE U NAUCI NAŠEGA JEZIKA, DA TAKO VALJANO UZGOJE I UZUĆE NAM MLADEŽ?

Dobro mladež voditi i uzgojiti veća je slava nego dobiće Troje.
Filip od Camerariuma.

U božjemu svietu na oba oka motreći taj razvoj čovječanstva, čudom se moramo začuditi: kako se sve to budi, diže, razvija i hiti označenim pravcem prama vrhuncu sjajne uglednosti i usavršenja. Tu nemožemo ni mi hotomice grješno zatvoriti oči te bezživotno čamiti u drimežu na toj nesrećnoj postelji natražnjačtva, nego prihvatit se čvrstom rukom tog pokretnog kola, te oglasiti se glasom i oznakom života.

Sred razvalinah bedne prošlosti projurilo nam je dragocjeno vrēme na našu golemu štetu i propast; jer neimasmoo stožera, na kog bi snažnom nogom stali, neimadosmo sigurna stupa, na kojeg bi se pouzdano umom i duhom bili oslonili. Bijasmo kao goli, kao u svoje vrēme Jerusalem; neimadosmo junaka ni vojnika, sudiju, proroka, mudraca ni starca, ni ugledna čovēka ili savjetnika, niti vēšta umjetnika ni čovēka rječita. (Iz. 3 I.)

Nu hvala dragom Bogu! svidilo se nebesam, da i nami danom svane danak, te da na vidik otvorenim čelom izidju svistni branitelji i boritelji puka, koji da snažno, odvažno i uztrajno zauzmu se za dosadašnju našu praznu kolibicu sred narodnjega vinograda. Trobojnica (barjak, zastava) se naša u vis diže nadpisom: svakomu svoje, dakle i nami naše! — Mi smo se poukom osvistili baš na našoj golemoj šteti, niti možemo

više slušati pravedni jauk naše prostinje. Vrēme, koje je prēd nami imamo dobro i oprezno upotrebiti, da nam zamišljena briga činom dozrije u potomstvu. Jest, svojški se imamo pobrinuti za uzgoj naše mladeži, u kojih vrēmenom da ograni sunce duševna natječaja, mira i slobode.

Ovamo dakle vi, sviestni muževi i pravi otci šokačko-bunjevačkoga naroda! Stavite se sred još neobradjena zemljišta mladoga nam potomstva, te na oba oka svestrano razgledajte se, da po vašoj možda krivnji mlado pšenično zrno neobrati se u crni kukolj.

Razaberite se i propitkajte se, koga ćete uvesti u mladi sad (voćnjak) mlada nam naraštaja, na koga ćete osloniti svoje blago oplemenjenjem mladih sokolićah, koje rodi plodna šokačko-bunjevačka majka. Isus je dvaput rekao Petru: „Pasi janjce moje; — i opet pasi janjce, tek istom ovce. Dakle vidi se, mnogo mu je stalo do janjićah, naših mladih sokolićah.

Nami je zakonito i pravedno evo oslonjeno na volju, da si u školu uvadjamo po volji izabrane učitelje. Pa kad je srēćom tomu tako, imamo dakle u naše škole (učione) uvadjati vrstne i učne učitelje, koji su uslid naše pravedne i zakonite želje u stanju i voljni sviestno učiti našu dētku, i to u propisanih naucih našega jezika. Nami je vrlo mnogo stalo do toga, da nam se dētca ne samo u tutanj uče, nego jezgrovito nauče i strukovnim naukom priprave se za dēlotvorni život.

Mi na svoju priveliku žalost u odraslom naraštaju naše prostinje motrimo nesrećnicu neznalicu u svoj grdnoj gluposti, s koje se dan na dan širi nehajstvo, lēnost, pijanstvo, paklenjačka psovka i sve zlo što samo u paklu nikne.

Pa što i tko je tomu kriv?! dētca? dētca nam se

nisu takova rodila, nego su se tako nesrećno odgojila a to s neznanstva roditeljah, a najviše s nedostatka valjanih učionah i učiteljah. Toj pako nesreći što prije moramo doskočiti te skršiti njeno pakleno kraljestvo, a otvoriti vrata prosvjete. da utvrdimo nebesa, a osnujemo zemlju. (Lz. 51, 16.)

Glavna nam inđi budi briga polog zahteva naprednoga duha najprvo uzdignuti valjane škole i providiti jih svimi potrebnimi, učevnimi sredstvi. Zatim, u nje uvesti vrstne, strukovne i učne učitelje, koji su zbilja voljni neprestano izobražavajući sebe dakako u našoj književnosti), izobražavati i učiti nam našu milu mladež.

Bunjevac.

NAŠEM MILOM RODU U GORNJEM SV.-IVANU.

Sveta Stolica razpravila je parbu, koja se glede službe božje kod vas povel. I taj svoj zaključak na strogoj Evanđeoskoj pravdi osnovala. Vi ste ljudi — kao i Vaša bratja ondašnji magjari bistrog uma pak će te uviditi : da sveta Stolica prid sobom neima magjara, bunjevca ili nimca već smatra u svima kršćjanske duše Svetoj Majki crkvi vjerne. Tko uzeo bude u račun broj tamošnji viernih taj će se osviđočit : da sveta stolica nimcom manje nije mogla dati, a od bunjevca i magjara manje nije mogla uzeti. Ova odluka će redovnim putem do znanja vašeg dospiti.

Kojoj valja da se i vi i magjari i nimci pokorno kakose nabožnim viernim tiče podložite. Poznati ste od davna kao ljudi mirni koji ste živili u najlipšoj slogi s vašom braćjom magjarom, u takoj trieba da i sa nimci ostajete.

U crkvi valja da svaki kršćjanin ima toliko prava, da se može u vieri kršćjanskoj učiti. Ko bi ovo pravo kršćjaninu prikratio, taj bi proti krvi Isusove grišio — koja je jednako za svaki narod prolivena.

U crkvi se nemožemo u drugom nadmećati, već samo u pobožnosti u poslušanju svete nauke i u vršenju ove u svih naših kućevnih i seonskih odnošajih.

U crkvi je onaj prvi — koji je Bogu najdražii, a buduće to neznamo, zato se u crkvi svi za jednake smatramo. Usljed ovog svaki koji ma kojim načinom službu božju smutjiva, taj krati ono štovanje, koje se jedina i svemoćna Boga tiče.

Što nimci u imetku napriduju, to se nesmije njima kano kakva krivnja upisat. Neima sile ili oblasti, koja bi to pričiti htela ili mogla. Car je moćan al ni on neima toliko snage : da podigne narod koji sam sebe zanemari.

Zakon samo na to mora paziti : da po svakog čovika ostaje slobodna imovina i rad t. j. da svaki čovik može toliko imovine osvojiti, koliko zakonitim načinom može sebi steći, i da svaki čovik može sa svojim radom po volji ili potrebi razpolagati.

Toje ustavna sloboda na koju u ugarskoj ima svaki svoje pravo bio nimac, magjar ili bunjevac. To bi vrlo liepo bilo po vas i magjare, ako vaše zemlje nebi u ruke nimacah upuštjali — al to nemože drugčie biti — već pazite da akoje koji frtalj zemljišta na prodaj, da ga vi ili magjari prikupite, neima valjada medju vami pojedina tako mogućna, to se složite u družinu — pak što jedan nemože, to će vas šest moći izplatiti, pak donle će te u skupu zemljište obradivati i plod dielit, dok jedan mah koji na toliko neosnaži da drugove izplati. Drugog načina neima, da se ogradite proti imućnog napridovanja nimacah.

Ko bi vam drugo savetovo toga smatrajte kao najvećeg Zlotvora, koji bi kanio vas u nevolju strovaliti tako i što bi triebalo činiti i Bajmačanom. Vi imate liepu škulu, biti će po vas mrtva glavnina, koja nikakvu kamaļu nepri-

ledaj — te se u ovom pogledu u nimcih. Nji netrieba silovat da diecu škularo, jel to oni svojevolojno čine, ogledajte ne u njima, pak učite štedit, i neumorno raditu znate štaje jedan kumbajski švabo reko Tavankutskom bunjevca, kad se ovaj čudio, kako nimci imetkom napriduju : Veli on komšia kad bunjevac kupi vule, a švabo kupi june ona se podere, i tranje skupi za pantlike židov, a ovo se oteli, pak nimac sbija novce za koje kupi zemljište.

Netrieba ići daleko razgledajte samo po sv. Ivanu — i vidite čije su one liepe kuće i avlie uredjene, pak će te umorani biti kazati : da su to nimačke, dok su bunjevačke zanemarene, i avlie korovom obrasle, zašto? valjada bi ko mislio da je nimac u pogledu umnom od Boga boljma nadaren, no to nije istina — već nimac više radi, a bunjevac više divani, nimac većma štedit, a bunjevac više troši, pogledajte samo na vaše i nimačke kćeri, pak će te prinudjeni biti pripoznati : da su vaše kćeri u nedilju barem 40 frti skuplje, pak onda pitajte, dali je na njivi skuplja bunjevka ili švabica ?

Bratjo već ovaj slučaj u kom ste sad triebalo bi da vas ubaviesti, da nastojite jedan drugom u pomoć ići, kad je zemljište na prodaj onda nimac obidje sav rod pak izkupi gdje šta novca da zemljište izplati.

Drugi put čini to isto drugi — dočim kod bunjevcah — ako jedan drugog nemrzi, a onga sigurno nepomaže, vidite ovaki slučajii pokazivaju : da imućni bunjevci moraju siromašnie pomagat, da se i njihova dieca mogu u škuli izobražavat, jerbo će te drugčie sve jedan za drugim propadat. I ovde opet samo družina može pomoći prineti, ova trieba, da se sastavi u svakoj obćini, svaki da po desetak grošah prinese, i eto da se siromaška dieca za škulu oprave, koji su medju vama otvoreni, neka vas na ovake nužne stvari podpaljivaju, a ne proti reda uzbunjivaju, onda će oni biti vaši pravi prijatelji, u drugčie i nehotice sve vas bliže tiskaju onoj opasnosti, koja se svagdi priti bunjevca, dok za škulu i svoju knjigu neprione, da crpi prosvietu duševnu i tvarnu — i napriduje u duševnom i tvarnom blagostanju.

U ostalom nemojte staru bunjevačku potlačiti diku — kojom su se bunjevci vazda u crkvi odlikovali, da su poslušni vierni bili svojih duhovnih pastira — sačuvajte čast poštenje i pouzdanost prama vašeg pastira, koji jednako mora sve svoje vjerne na divnu pastvu vodit — jel drugčie nebi bio svojih vierni otac već očuv — što bi se njegovoj svetov zvanii protivilo. Nemojte činom njegovim podmećat svrhe — koje nisu po njemu namienjene, naravno divi meštar pozvoje svoje sluge iz medju ljudih, koji su sobom i u sveti red poneli svoje slabosti — čovičanske; al zaoto nisu manje časti dostojni. Nikad nemojte zaboravit da Bog nije blagosovio Kama sina Noemova — koji je od slabosti očeve ruglo izveo, već toga je pokaro — i blagoslovio Sema i Jafeta, koji su od slabosti očeve svoje oči odkrenili — i tu zakrilili. Duhovni pastir je u naj plemenitiem smislu otac svojih viernih — komu je čast jamčena u 4-toj božjoj zapovidi — a onima koji bi mu tu uzkratili kazan utvrdjena.

KRALJEVSKI SUDOVI U ŽUPANIJI BAČKOJ.

Za ove sudove izimenovate su slideće osobe :

I. Z a S u b a t i č k i s u d : Pridsidnik Antun Biro, — bivši sudac kod kraljevske table.

P r i s i d n i c i s u d i j e : Jefti Aradski bivši glavni sudac varoši Subatice. Albo Corda bio : Savitnik kod suda Subatičkog. Stipan Molnar bio : prisidnik suda Bačke županije. Vilim Oršai, bio : veliki biližnik u Halašu. Mijo Vojnich — Tunić — bio : savitnik suda Subatičkog i Stipan Šandor bio : srezki sudac u županiji Bačkoj. S u b a t i č k i g l a v n i s r e z k i s u d a c : Jakov Milassin bivši : savitnik Subatičkog suda. P o d s r e z k i s u d c i : Joso Antunovich, bio : Subatički senator. Gjur Petrović, bio : veliki biližnik

kod suda Subatičkog. Lambert Vince, bio: podbiližnik suda Subatičkog. Topolski srezki sudac: Ivan Hrobony, bivši prisidnik županinskog suda u Bačkoj. Županiji. Podrezki sudac: Lajoš Jušić, bio: eškut u županiji Bačkoj. Sentjanski srezki sudac: Gjuro Zako, bivši eškut županinski. Podrezki sudac: Dimitrija Papp, bio: eškut županije Bačke. Kun-Halaški srezki sudac: Joso Super, bio: prokator Halaški. Podrezki sudac: Imra Hévyfy, bio: Majšanski biližnik i Elek Török: bio: Halaški senator. Biližnici: Mijo Kuthy, bio: podbiližnik Subatičkog suda. Oskar Kühnel, bio: perovodja varoši Pešte. — Upravitelj pisare: Stipan Juhas, bio: Subatički expeditor. Oficiali: Josip Jandek, i Luka Ninčević, bio: zvaničnik kod ministeriuma. Pisari: Žiga Galfi, Fabian Vojnich Tunich, Imra Vojnich hajdukov, Henrik Strasser, Daniel Kekezovics, i Lazo Kuntich. Vodja gruntovnice: Antun Muči. Pomoćnici: Ivan Škulteti, Josip Hadžić, Ambrozija Šarčević, bio: glavni arhivar varoši Subatice. Pisari kod gruntovnice: Kornel Simonović, Ivan Roštaš, Stipan Stipičić, i Ivan Pap. Nadglednik tamnicah: Lazo Sremčević. Pisari kod suda srezkog u Subatici: Stipan Pacher, Zaka Thešić, Lovro Probojčević. Kod Sentjanskog srezkog suda: Bela Komaromi. Kod Halaškog srezkog suda: Gjula Ettvel. Vodja gruntovnice: Petar Hodossy. Pisar: Franjo Torma. Pisar kod topolskog sredskog suda: Režo Boško.

II. Za Bajski sud: Pridsidnik: Svetozar Milutinović, bivši savitnik kod ministeriuma. Prisdnici: Gjuro Moravčik, bivši prisdnik kod suda peštanske županije. Šandor Thaly, bivši prisidnik suda županinskog u Tolni. Stipan Škulteti, bivši: jarasor-eškut u županiji Bačkoj. Josip Rácz, bivši perovodja vlade privrimene. Bajski srezki sudac: Martin Milašević, bivši solgabiro županije Bačke. Podsudac: Matija Gjurinović, bivši senator Bajski. Aljmaški srezki sudac: Mate Antunovich, biv: solgabirov. podsudac Antun Kovačić, bivši solgabirov. Biližnik: Mijo Kratzl, bivši biližnik bajski. Upravitelj pisare: Šandor Sabo. Oficial: Mate Horvat, i Laza Latinović. Pisari: Franjo Dienes, Mijo Gonda, Matijo Gergich, F. Čerba. Vodja gruntovnice: G. Bobor. Pomoćnik: Ernest Milosavljević, Lajoš Harbač. Pisari kod gruntovnice: Andria Lovrich, Ignja Ivanović, Konrad Durneis. Nadglednik tamnicah: Matija Kukay. Pisar kod bajskog srezkog suda: Vasa Uršić, Laslo Tessényi; kod aljmaškog srezkog suda: Marko Gjurkič.

(Slidi.)

D O P I S.

Požega, 23. Pros. Mladež sirotišta (orphanatrophiuma) u sirotištu (Collegiumu, držala je velezbavnu predstavu: „Saćurica i Šubara,“ četiri čina u 10 prizorah.

Pozivnicom biahu pozvana odlična gospoda i gradjani.

Tu bijaše sve liepo razsvietljeno i što krasnije trobojnicami naričeno (nakitjeno), da već na prvi pogled, duša ti se punila milinjem velečajnosti.

Predstavljajući, VI, V i VI-to školci prvo izhitjenim slavskim glasom odpjevaše krasnu pjesmu, te potom nastaviše predstavu i to toli dosjetljivo i okretno, da s veledopadnosti prisustvenih gledaocah stekoše hvalu i slavu.

Ovdé mi je dušu bila zaronila u tajnu misao čuvstvenim uzdahom.

Bože, Bože! kad će i naša šokačko-bunjevačka učeća mladež, poput ovih prionut uz svoj toli slastni jezik na razvitak narodnog milinja, te zbilja biti zenica radosti sred oka miloga nam roda!

Bunjevac.

Bajmak. Veoma mi je neobično, što moram žalostne glase iz Bajmaka pisati, i u ovaj bunjevački šokački list

slati; ali opet na srcu ležeću ranu želivši izličiti, moraosam se k ovom listu okreniti nebi li bunjevci malo bolje hteli svoje učitelje nadgledati, tojest nebi li se smilovali i učitelja za njegov domorodna krotka (akoje tog vridan) čovika upoznali. Evo već od kako bajmačku dičicu koliko je moguće obučavam, roditelje zadovoljit nemogu. Ovdé u Bajmaku bunjevci su poslidnji — jerbot i rodjen bunjevca hoće da magjarom postane*) pa zaoto može bit i bunjevačke učitelje nemogu da trpe.

Oni koji su tako zaslipljeni proći će kogod ona ptica, koja je želila drugi hod naučit — i svoj ostavivši zaboravilaje, a tudj; naučit nije mogla — no istinaje daje lipo i drugog naroda jezik osvojiti, jerbot i latinac kaže, koliko jezika znaš, toliko ljudi vridiš al nije slobodno svoj zanemarit.

Zato molim pravorodne bunjevce da prionu uz školu — i ubavieste se da je sve ono za život potriebno, sto im dieca tamo uče u ostalom van g. plebanoša ni članovi škulske stolice nemogu se pohvaliti, opimenjem se da je škulu pohodio jedanput. Gospodar Gjura Rapčan i Alojzia Bačić — drugi put pako Stipan Volf, i Matiša Skenderov a ostali premdaji 15 ima, pak ni ovi više nikad nisu pohodili škulu bunjevačku, molim škulske stolice predsjednika gospodina Plebanoša: da nastoji sa svom pomujom uredit, da se učiona najmanje jedanput svakog miseca od jedne osobe škulske stolice pohodi, pak učenje i paštrivost učenika i učitelja providi — pa tako učitelj steče branitelje, proti klevetnikah i dobie svidoka proti potvorah, žalostnoje što smo mi bunjevci još vrlo natrag zaostali i mislimo: da je samo štiti i pisat dosta bratjo uzvisivajmo naš jezik i prosimo Duha svetog, da nam prosvitli pamet, da što većma kripodstni budemo naš jezik razširivati, jedan drugog razumiti i u jedinstvu uvik živiti, što i sam želim Gabor Mrković, (Dželatov**) učitelj.

Drezda, miseca Srpnja. Česke granice s čeljavaju se sa Saskom i to na putu Pražkom u tako zvanj Elbanskoj dolini — u kojoj se rieka Elba smotava kano kolo bunjevačkih divojakah — ko se do Aussiga na željeznici dovezo, taj će se odud radosnie parabrodom voziti Drezdi — da se izdovoljava ne krasnom vidiku tuko zvane Česko Saske, Švajcarske — korito je rike ovde medju planine umetnuto — koje se tako izgibaju i krivudaju, ko divojke kad se po ruke laćaju i u djerdan smistjaju — gole visoke stine se iz planina nebu uzdižu pak gdikoje sliku tvrdjavice pružaju ko Lilienstein — kuda je prvi Napoleon svoje topove bio uzvuko i na Königstein, tvrdjavu pucao. Sve se lipi s liepsima prizorima izmjenjavaju — dok se granice Česke ne dostignu. Tu je posedstvo Kneza Klary — koga palače tako su u jednoj dolini pometjane — koja iz Elbe izlazi, da mista za abito vanje sgodnia čovik nebi znao poželiti. Al dok oko baciš na Sasku tu ti se srce sneveseli, jel vidiš, da je ruka čovičja napala krasne obale, ne da ih kiti, već da ih grdi, tu se odcipljiva kamenje, i vozi u Česku i Drezdu, da se palače zidjaju, i putevi kaldremišu. Al malo pa se s otih Sasi izmiriš, jel vidiš: da oni misto neostavljaju pusto, već kad su golo kamenje odvezli, i ono dostigli — gdi je malo i piska ili zemlje izmišano, tu pristanu pak vinograde sade, da će se danas sutra s Rajnanskom dolinom nadmećati, jerbo se palače nalažu s obe strane obale i prid ove se ponamistjaju cvitne bašte i tako što je rušeća čovičja ruka od krasote naravne otela, to je umitna nadodala. Ovim putem ulaziš u Drezdu.

*) Bilo im na zdravlje al Čikusda svidoči da im neće biti na duševni i tvarni boljak. Ured.

**) Kad je i škulska stolica tako malo brižna o škuli — šta bi se moglo čekati od drugih roditeljah, i neopominjemo se da je iz Bajmački bunjevcah pronikao kakvi pop ili učitelj. Na slavu sadanjeg plebanoša radosno biližimo, da je učiteljski pridlog spremno primio i škulske knjige iz Zagreba nabavio. Ured.

Kad čovik putuje onda negubi vreme, već svaki trenut uporabi — kako smo se od prah odtrli, premda znamo da kad s puta bilo litom ili zimom mah kud stigneš, onda se prati nije zdravo, buduće možeš glavo ili okobolju na se navući u mah smo u zavode išli. Drezda ima svoje znanstvene umjetne, obrtne i gospodarske zavode. Nimački vladaoci premda su manje kraljevine posidovali — ni su se o tudjim vilajetu već o svojim puku starali, i ono što mu srce i pamet izražava pripremali. Spajije rano su uvidili: da je s učenim pukom lakše vladati, nego s onim za kojim mora uvik jedan pandur s batinom čedit. Da je kod nas tako bilo, sad nebi imali što bi nimcem nenavidili, al sigurno ni 1866. godine nebi probienom glavom iz pod Königgrätza prusi nas vijali.

Naši državnici više se o tudjoj nego o svojoj državi brinuli, a velikaši nisu nastojali da u svojoj domovini — koja posiduje hiljadu krasni vidika po umietnosti ruktovorja ukrasivaju, i prirodnu ugodnost za se i za inostrane pripravljaju, već su polazili tudje zemlje da tamo svoje novce a više puta i cilo dobro poharaju. Srića što i popovi nisu tako radili, jel drugie ućeni zavoda ni pučki školah mi nebi imali.

Ako povistnicu ma koje veće škole štiješ ridko ćeš kakva velikaša ime kao dobrotvoritelja ubilježeno naći. Zavodi umietnosti silni upliv imadu na obraženje narodno — sbirke slikarske, ruktovorja skupocinog iz starine — košto i one zvirah, Živinah, svakojakog rastila — i najsiromašnii čovik može razgledat, prigledat, i znanosti u svojoj pameti sporiti. Što drugie ni bogataš nebi mogo sebi steći, jel pojedine sile nebi kadre bile toliko stvari sabrati.

Drezda je nidra svoja otvorila, da ti pokaže sve ono: što su njezini vladari i velikaši ukusna lipa i skupocina za svoju domovinu stekli, osobito je bogata sbirka dragog kamenja, i oružja. U Buduć s nikoji članovi obitelji gospodujuće vladali i u Poljskoj — to su i od poljske tečevine — ovamo mnoga privukli. Kada se ova na našu veliku nesriću dielila, nimac je tamo bio i svoj dio u svaćemu primio. Saska dakle i starine poljske je u svoje sbirke shranila — nemanje je znamenita sbirka crkveni skupocini stvari buduće je saska u ratu radi viere vodjenom pridnjačila, to je ono što je katoličko bilo pokupila, i poklem u svojem bogoštovju posvetilišta nije zadržala, to je sve ono što se na to povlačilo u sbirke shranila.

Da su Luthera na veliko cinili — vidi se i iz oni škrinja stolovah, i satih — koji ma su ga saski vojvode darovali. Crkve starije zaostale su iz katoličkog doba, to jim pokazuju i imena — Frauenkirche — Crkva Blažene Djevice, — Josefskirche — Crkva Sv. Josipa no al sveti su iz ovi izostali, ti ni u prilikam ni u kipovi neima, zato premda su crkve u gotičkom ili byzantinskom štilu ili pomišanom izvedene, ipak kad unidješ neimaju mili izgled — buduće ti se opustjenima pričinjavaju. U Drezdije velika živahnost, tu priko cilog dana puk po ulicah vrije, al u Sasu se pokaziva da je sjeverne Slavianske krvi se napio — jel nije hitan — tu i fiakeri netrče — svaki polagano svoj poso obavlja, i zato dugo iztraja snagom, konje i volove vrlo dobro hrane — to je sve veliko liepo, debelo i snažno.

Stari rodoljub.

RAZNE VISTI.

— Pester Lojdu pišu iz Beča: da je prikinjeno dogovaranje narodnjakah Hrvatskih s ugarskih ministarih, ipak ostala je nada: da će se ovo nastaviti, i do uspjeha dovesti — buduće je dobra volja označila točke — sporazumljenja — iz kojih bi se podpuno izravnanje dalo izvesti — vodje su se kući povratili, da svoja mnienja s ostalom bratjom izmieniu.

— Prusi su fini Lutherani — dočim su u Austro-Ugarsku ulili nepovirenje prama Rusie, oni nastoje što većma svoju čast Rusom dokazati, veliki pruski dostojanstvenici koji su se na svečanost reda Sv. Gjorgje potrudili u Petrograd — na toliko su laskali Rusom — da su posvuda ruskim jezikom razgovor vodili, prusi znadu da valja komšinski jezik znat, dočim magjari misle da bi se vridjalo narodno dostojanstvo — ako bi Slavenski jezik naučili. No mislimo da nije daleko ono vrijeme: kada će magjari po Zagrebu tražit slavenske slovnice, košto francesi sad traže po Berlinu nimačke.

— U Muhuču 22-og Pros. p. g. B. S. ondašnji stanovnik našav tudjeg čovjeka. J. Č. kod svoje supruge, razjaren lati sikiru i razsiče mu glavu na dvie strane, priljub je nestretnom gorku smrt zadao a nevjernoj supruzi i privarenom mužu neizljčivu ranu na sreću ostavio.

— Nije dobro u mah se poplašit, u Ijubljani u jednoj tvornici zapalila se čadja u dimnjaku — na što se radinji tako poplašili: da su jurišom na vrata nasrnuli — i u tom jednu divojku usmrtili, a sedam jako ranili.

— U Pragu — Novinarstvo sve većma steže vlada.

— Čudnovato je kako se nimci austrijski s onima velike Carevine i s onima u rusii i ovima u ugarskoj slažu u tom: kako će sve većma ogorčat svaki zalogaj slavenom, a još čudnovati je: što se u ovo nerazborito kolo upregli i Magjari.

— Obzoru je prikrajzen ulazak u zagrebačko sjemenište. Ta i Kitajci već neponavljaju zid — kojije strancem kratio ulazak u Kinu. Što se štampa to ako uzkratite vrata, unićieće ku vazduh i kroz zatvorene prozore.

— Nimci da si sigurnie osvoje more, u politehnikumu bečkom otvoriće i brodarsku škulu, gdi će se mornari učiti. Nijeli i to znatan uzrok: da se slaveni u prosvietu nadmeću s nimci.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* Subotica 5. Šičnja. Rana u obće u cini stoji.

Na trg doveženo je mlogo rane, zob i kukuruz kupovan je ponajbolje, cine su ove: žito 5 fr. 25—50 n, napolica 4 fr. 50 n. raž 3 fr. 50 n. ječam 2 fr. 50 n. zob 1 fr. 70 n. kukuruz 3—3 fr. 5 n. a. vr. požunac.

Cinjenik Pešta 4. Siečnja. Vuna, fina za čuju 132—133, fr. tisanska dvostrizna 93 fr. cigaja 117—118 fr. — Svinji sridnji 29½—30 n. lakši 26½—28 n. za izvoz 32 n. — Mast za daljuji rok 34 fr. bez suda, sadanja 35½ fr. sa sudom. — Slanina 30—30½ fr. — Šljive 11½—12 fr. bolje 12½—13 fr. — Med žut 22¼—22½ fr. bio 23½—24 fr. — Vosak 90—90½ fr. — Šišarice 11—12¾ fr: maž. — Paprika 22—25 fr. najbolja 35—40 fr.

CINA RANE. Pešta, 4. Siečaja. Čisto žito banatsko: 87 fn. 6 fr. 60—65 nov. tisansko, 85 fn. 6 fr. 40—45 n. peštansko: 83 fn. 6 fr. 10—20 n. stol.-biogr.: 87 fn. 6 fr. 65—75 n. bačvansko 83 fn. 6 fr. 5—15 n. Raž 78 fn. 3 fr. 70—75 n. Ječam 67 fn. 2 fr. 90 n. —3 fr. Zob 44—48 fn. 1 fr. 78—92 n. Kukuruz mirov. 4 fr. 8—15 n. Proja mirov. 2 fr. 45—55 n. Repca kohl. 75 fn. 7 fr. 80 n. —8 fr.

Visina vode dunavske.

Pešta 5-og Siečnj.: 3' 11" nad 0. opada.

Požun 5-og Siečnj.: 8' 1" nad 0. "

Vrieme — Nikoliko dana mehko — 10-og opet mrzlo.

Poruko urodnlčtva.

Subatica * Zaomije što je kasno prispilo. — Bač: Brizljivom i rodoljubivom Meštru, ako je samo platja uzrok javite i slaćemo onomu.